

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 5 sierpnia 2016 r.

Pozycja 477

POSTANOWIENIE

z dnia 27 lipca 2016 r.

Sygn. akt Ts 86/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja – przewodniczący i sprawozdawca
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz
Marek Zubik

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K. K. w sprawie zgodności:

art. 417² ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380, ze zm.) z art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 5 maja 2016 r. (dana nadania) K.K. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności art. 417² ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U.2016.380, ze zm.; dalej: kc) „w zakresie, w jakim wymaga od poszkodowanego wykazania, że powstała szkoda jest normalnym następstwem zgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej”, z art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Skargę sformułowano na podstawie następującego stanu faktycznego sprawy. Skarżący wniósł pozew o zapłatę 1 000 000 zł (200 000 zł tytułem odszkodowania, 800 000 zł tytułem zadośćuczynienia) i zasądzenie miesięcznej renty (2 000 zł z tytułu zwiększonych potrzeb oraz 1 000 zł z tytułu pozbawienia go opieki nad dziećmi) przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu w K., Sądowi Rejonowemu w S. i Zakładowi Karnemu w W. Swoje roszczenie uzasadnił stosowaniem wobec niego przemocy psychicznej przez personel Zakładu Karnego w W. Sąd Okręgowy w K. – Wydział I Cywilny wyrokiem ze stycznia 2015 r. oddalił jego powództwo. Skarżący, reprezentowany w tym postępowaniu przez pełnomocnika z urzędu, wniósł apelację od tego wyroku. Została ona oddalona przez Sąd Apelacyjny w K. – Wydział I Cywilny (dalej: Sąd Apelacyjny w K.) wyrokiem z września 2015 r.

Jako ostateczne orzeczenie o swoich wolnościach lub prawach konstytucyjnych skarżący wskazuje wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z września 2015 r. Zaznacza przy tym, że nie złożył wniosku o sporządzenie jego uzasadnienia. Jak podkreśla, zakwestionowany art. 417² kc przewiduje możliwość wynagrodzenia szkody na osobie za zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej, jeśli wymagają tego względy słuszności. Jego zdaniem możliwość

skorzystania z tego przepisu jest ograniczona przez spoczywający na poszkodowanym obowiązku wykazania adekwatnego związku przyczynowego między szkodą na osobie a zgodnym z prawem wykonywaniem władzy publicznej. W przekonaniu skarżącego wymóg ten „nie znajduje uzasadnienia w całokształcie regulacji związanych z tym typem odpowiedzialności ani w racjach, które stały za jego ustanowieniem w art. 417² kc, i stanowi tym samym niedopuszczalne ograniczenie drogi sądowej w dochodzeniu naruszonych wolności lub praw”. Skarżący odwołuje się przy tym do wyroku Sądu Najwyższego z 4 marca 2008 r. (sprawa IV CSK 453/07), w którym ten stwierdził na gruncie poprzednio obowiązujących regulacji dotyczących odpowiedzialności Skarbu Państwa, że „dla spełnienia humanitarnego celu realizowanego przez art. 419 można odstąpić od wymagania, aby między szkodą i zachowaniem się funkcjonariusza istniał normalny związek przyczynowy, a poprzestać na ustaleniu istnienia niekwalifikowanego powiązania kauzalnego”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony wolności lub praw, który musi spełniać szereg przesłanek jego dopuszczalności. Zasadniczo zostały one określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz doprecyzowane w art. 64-66 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 64 ustawy o TK skargę konstytucyjną wnosi się po wyczerpaniu przez skarżącego drogi prawnej, w terminie 3 miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Wraz z upływem tego terminu prawo skarżącego do złożenia skargi konstytucyjnej wygasa.

Ostatecznym orzeczeniem w sprawie skarżącego jest wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z września 2015 r. Skarżący – reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu – nie złożył wniosku o sporządzenie uzasadnienia tego wyroku. Gdy zaś strona nie złożyła w terminie wniosku o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem, termin do wniesienia skargi konstytucyjnej – niezależnie od dnia otrzymania przez stronę kopii wyroku – biegnie od daty wydania ostatecznego orzeczenia (zob. wyrok TK z 13 grudnia 2007 r., sprawa SK 37/06, OTK ZU nr 11/A/2007, poz. 157). W związku z powyższym trzymiesięczny termin do złożenia skargi konstytucyjnej należy w sprawie skarżącego liczyć od dnia ogłoszenia wyroku, tj. września 2015 r.

W myśl art. 66 ust. 3 ustawy o TK w razie niemożności poniesienia kosztów pomocy prawnej skarżący może złożyć do sądu rejonowego swojego miejsca zamieszkania wniosek o ustanowienie dla niego adwokata lub radcy prawnego z urzędu na podstawie przepisów o postępowaniu cywilnym. Jak stanowi art. 66 ust. 4 pkt 1 ustawy o TK, złożenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu wstrzymuje bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Wznowienie biegu tego terminu następuje pierwszego dnia po dniu doręczenia adwokatowi lub radcy prawnemu rozstrzygnięcia właściwego organu o wyznaczeniu go na pełnomocnika skarżącego.

Wyrok sądu drugiej instancji został ogłoszony we wrześniu 2015 r., a wniosek do Sądu Rejonowego w B. o ustanowienie adwokata z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej skarżący złożył 9 października 2015 r. W związku z tym termin do wniesienia skargi konstytucyjnej uległ zawieszeniu w dniu następnym (10 października 2015 r.) – po upływie 21 dni od dnia ogłoszenia wyroku. Termin ten wznowił swój bieg (zaczął biec dalej) po doręczeniu adwokatowi zarządzenia dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w Krakowie o wyznaczeniu go na pełnomocnika z urzędu do tej sprawy, co nastąpiło 5 lutego 2016 r. Na wniesienie skargi pełnomocnikowi zostało zatem 69 dni (licząc od następnego dnia po dniu doręczenia mu zarządzenia). Skarga została jednak nadana dopiero 5 maja 2016 r., a zatem 21 dni po upływie terminu do jej złożenia.

Okoliczność powyższa stanowi podstawę odmowy nadania skardze dalszego biegu zgodnie z art. 64 w zw. z art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK.

Niezależnie jednak od powyższego Trybunał stwierdza, że skarga jest niedopuszczalna jeszcze z innego powodu.

Trybunał przypomina, że uzasadnienie zarzutów sformułowanych w skardze musi uprawdopodobniać niekonstytucyjność kwestionowanej regulacji, co oznacza konieczność wywiedzenia z zaskarżonych przepisów określonej normy, powołania właściwych wzorców konstytucyjnych, zawierających podmiotowe prawa przysługujące osobom fizycznym (lub prawnym), i – przez porównanie treści płynących z obu regulacji – wykazania ich wzajemnej sprzeczności.

Skarżący zakwestionował art. 417² kc w zakresie, w jakim do ustalenia odpowiedzialności za zgodne z prawem działanie władzy publicznej wymagane jest wykazanie istnienia adekwatnego związku przyczynowego między tym działaniem a szkodą na osobie. Nie uprawdopodobnił jednak naruszenia przez ten przepis art. 77 ust. 2 Konstytucji, który ustanawia zakaz zamykania drogi sądowej. W stanie faktycznym, w związku z którym została wniesiona skarga konstytucyjna, skarżącemu przysługiwała bowiem droga sądowa, z której skorzystał. Skarżący wspomniał o obowiązku przestrzegania przez ustawodawcę „reguł konstrukcyjnych zapisanych *implicite* w Konstytucji”, które w jego przekonaniu zostały naruszone. Nie wyjaśnił jednak nawet, o jakie reguły chodzi. Odwołanie się przez niego do wyroku Sądu Najwyższego, wydanego w jednostkowej sprawie (sprawa IV CSK 453/07), nie spełnia tego wymogu.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak w sentencji.